

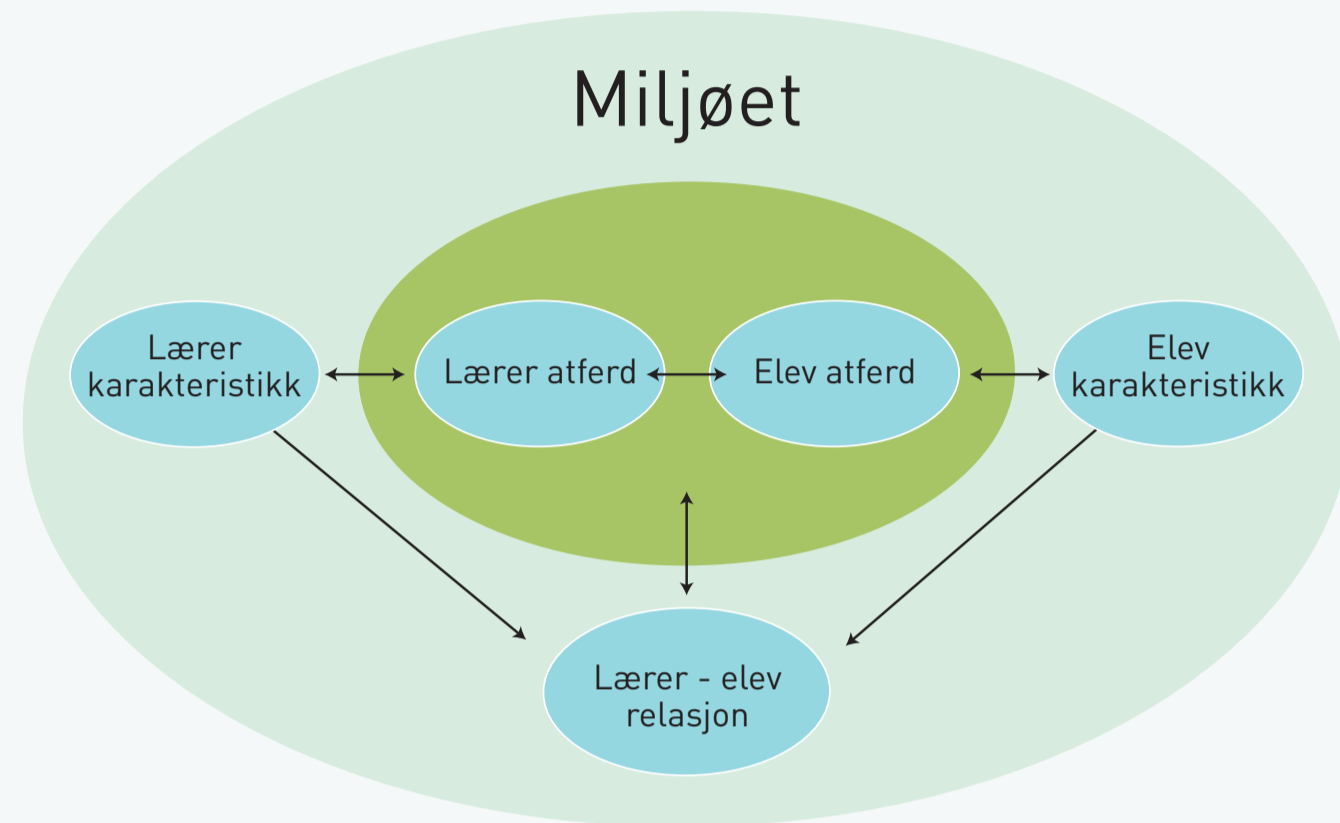

Ulike perspektiver på relasjonsbygging

Det har de siste tiårene blitt et stadig sterkere fokus på relasjonen mellom pedagog og elev, og viktigheten av denne i pedagogisk sammenheng. Kvaliteten i denne relasjonen har positiv sammenheng med elevers emosjonelle og kognitive utbytte (Wubbels et al. 2015; Pianta et al. 2012), og utgjør en sentral del når det gjelder utviklingen av et godt læringsmiljø. God relasjonskvalitet vil også i neste omgang kunne påvirke pedagogens arbeidsmiljø gjennom blant annet økt jobb tilfredsstillelse.

I denne plakaten skal vi se på fire ulike innfallsvinkler på relasjonsbygging:

- Wubbels et al. (2015):** lærer – elevrelasjonen og klasseledelse
- Baumrind, D. (1991):** autoritativ rolle
- Mead, G.H. (1934):** spillingsprosessen
- Pianta et al. (2012):** emosjonell støtte

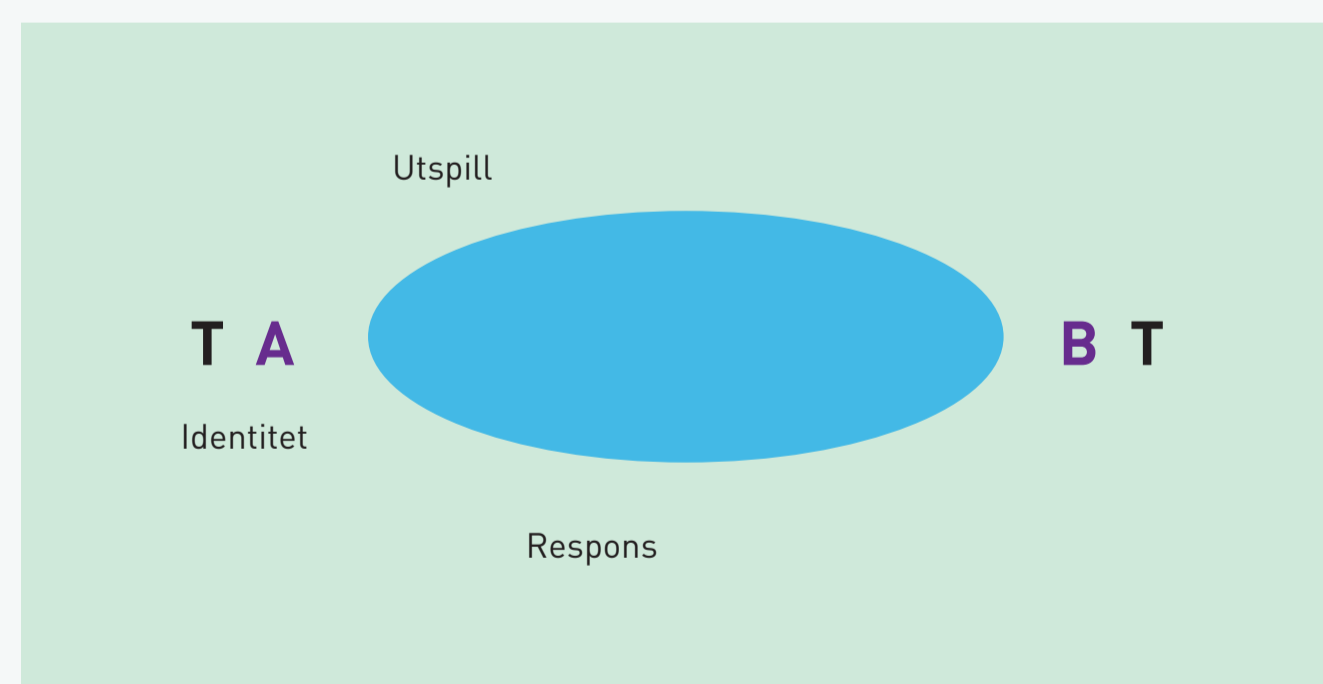
Wubbels et al. (2015)

En modell for relasjoner

Wubbels et al. (2015) har utviklet en modell som gir et bilde av hvordan en utvikler relasjoner gjennom kvaliteten i interaksjoner. Interaksjoner kan bli sett på som ulike møtepunkter som oppstår i møtet mellom pedagogen og eleven(e), fra første gang de møtes og framover i tid. Slike interaksjoner blir sett på som byggesteiner i utviklingen av relasjoner. De må også forstås som sirkulære, slik at de som inngår i interaksjonen gjensidig påvirker hverandre. Pedagogen påvirker eleven(e), som igjen påvirker pedagogen. En relasjon mellom pedagog og elev kan forstås som en generalisering av meningen de opplever i interaksjonene med hverandre. Kvaliteten i relasjonen som disse interaksjonene har skapt vil igjen legge føringer for den neste interaksjonen.

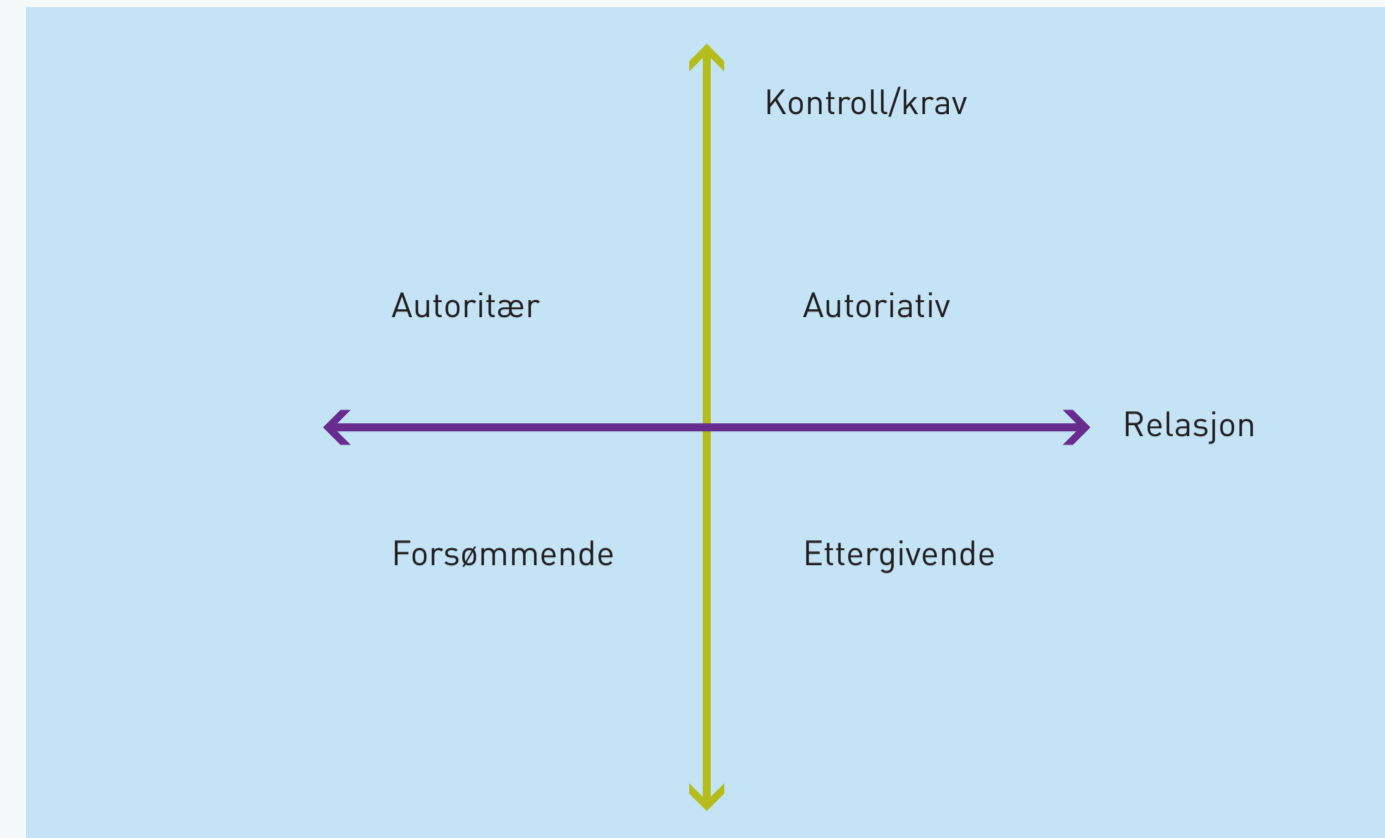
Et sentralt spørsmål blir da hvordan pedagogen utvikler kvalitet i interaksjonene (møtepunktene) med elevene sine? Det at læreren kan forstå og komme i positiv kontakt med elevene på et emosjonelt nivå blir nevnt som eksempel på kvalitet i interaksjonen. Som vi ser av modellen kan også elever og lærere ha ulike karakteristikk, noe som igjen virker inn på interaksjonene.

Det er to nivå å forholde seg til, lærerens relasjon med en individuell elev og med en gruppe eller klasse elever. Wubbels påpeker at vi bør fokusere begge disse to nivåene for å øke vår bevissthet når det gjelder relasjonsbygging. Poenget er å bevisstgjøre lærere på at begge nivå gir ulike muligheter for å utvikle gode relasjoner. Individuell relasjonsbygging kan trolig skape større grad av nærhet, mens den kollektive «treffer» flere elever på en gang.

Spillingsteori

Spillingsteori (Mead 1934) handler blant annet om hvordan vi spiller oss i andres responser, og at disse prosessene er sentrale i selvbilde utviklingen. En forenklet modell av spillingsprosessen viser hvordan A har et utspill til B, som tolker dette utspillet. Deretter gir B respons til A som igjen tolker dette (T). Utallige responser og tolkningen av disse, vil utgjøre et viktig grunnlag for selvbildeutviklingen. God perspektivtaking, og kvaliteten i den, er en forutsetning for å få til disse prosessene. Perspektivtaking kan enkelt forklart dreie seg om å sette seg inn i elevens tankeverden, vise interesse for og ha evne til å forstå den andre en kommuniserer med. Pedagogen må reflektere over sine responser til elevene, og spille inn på en måte som stimulerer deres selvbildedanning på en positiv måte.

Det autoritative perspektivet

Baumrind (1991)

Baumrind (1991) sin modell tar utgangspunkt i to brede dimensjoner: relasjon og krav/kontroll. Ulike varianter av disse dimensjonene danner grunnlaget for fire voksenroller: autoritativ (varm og tydelig/høy på krav), ettergivende (varm, med mindre grad av krav), forsømmende (lav på varme og liten grad av krav) og autoritær (høy på krav/ kontroll og lav på varme). I denne framstillingen skal vi fokusere den autoritative rollen, da den ser ut til å skape best forutsetninger både for sosial og faglig læring (Wentzel 2002; Walker 2009; Ertesvåg & Roland 2013).

Det er kombinasjonen av relasjonsvarme og krav/kontroll som ser ut til å skape gode læringsmiljø. Kravene og grensene må settes på en respektfull måte, som tar utgangspunkt i elevens modenhetsnivå og medvirkning. Relasjonsvarmen må være grunnleggende, og vi må se på normdanningen som en læringsprosess. I klasserommet befinner læreren seg kontinuerlig i dynamikken mellom disse aksene, og må balansere det i relasjon til ulike elever.

Eksempler på relasjonsbygging er:

Perspektivtaking, småprat, aktiviteter, mestringsopplevelser, kvalitetstid med noen elever (banking time), god stemning.

Eksempler på krav/kontroll er:

Rutiner og forutsigbarhet i det daglig arbeidet, krav til god atferd, støttende grensesetting, krav til innsats.

Emosjonell støtte

- Positivt klima
- Perspektiv taking
- Sensivitet i kommunikasjon

Pianta et al. (2012)

Emosjonell støtte

Emosjonell støtte er et sentralt begrep i Pianta og kollegaers teoretiske overbygging for interaksjon mellom pedagog og elever (Pianta et al. 2012; Pianta 1999). Det teoretiske rammeverket ligger til grunn for CLASS, et observasjonssystem utviklet for ulike aldersgrupper fra barnehage til videregående skole.

Positivt klima omhandler blant annet fysisk nærhet til elevene, positive samtaler, vennlighet, entusiasme, positive kommentarer og respektfull atferd.

Sensivitet i kommunikasjonen fra læreren omhandler for eksempel bevissthet når det gjelder signaler fra elevene, det å sjekke ut eventuelle problemer, gi støttende responser til elevene, tilpasse tempoet i opplæringen, hjelpe elevene når de har vansker, være bevisst på velvære hos elevene.

Perspektivtaking til elevene dreier seg blant annet om å vise fleksibilitet, følge ideer som kommer fra elevene, kople innholdet til elevenes livsverden, stimulere elevledelse og autonomi, skape elevsamarbeid.

REFERANSER:

Baumrind, D. (1991). Parenting styles and adolescent development. I J. Brooks-Gunn, R. Lerner & A.C. Peterson (eds.): The Encyclopedia of adolescence (pp 746–758). New York: Garland.

Ertesvåg, S. K. & Roland, P. (2013). Ledelse av endringsarbeid i barnehagen. Gyldendal akademisk.

Mead, G.H. (1934). Mind, self and society. Chicago: The University of Chicago.

Pianta, R.C. (1999). Enhancing relationships between children and teachers. Washington DC: American Psychological Association.

Pianta, R.C., Hamre, B.K. & Mintz, S. (2012). Classroom Assessment Scoring System. CLASS. Secondary manual. Brookes.

Wubbels, T., Den Brook, P., Wijsman, L., Mainhard, T. & Tartwijk, J.V. (2015). Teacher - student relationships and classroom management. In E.T.Emmer & E.J. Sabornie (Eds), Handbook of classroom management. Routledge. New York.

Walker, J. (2008). Looking at teacher practices through the lens of parenting style. Journal of experimental education, 76 (2), 218–240.

Wentzel, K.R. (2002). Are effective teachers like good parents? Teaching styles and student adjustment in early adolescence. Child development, 73 (1). 287 - 381.